

Procés participatiu sobre l'espai de menjador escolar

Informe de la sessió de debat
del 26 de juny de 2019 a Barcelona

Dia: 26 de juny de 2019

Hora: 17:00 a 19:30

Lloc: Carrer Sant Adrià 20, 2a planta - 08030 Barcelona

La dinamització i l'elaboració dels informes de seguiment és a càrrec de DEP Institut.

1. PRESENTACIÓ DEL PROCÉS

El Departament d'Educació impulsa un debat de país entre tots els agents implicats per tal d'establir conjuntament com volem que sigui l'espai de migdia dels centres educatius. La voluntat és generar un marc d'interès col·lectiu, no individual, per tal de construir plegats i democràticament el projecte educatiu de l'espai de migdia, tenint en compte els seus aspectes educatius, alimentaris i de servei.

El Departament d'Educació vol construir un model d'èxit i de qualitat de l'espai de migdia dels menjadors escolars a tots els centres del país a través d'un debat –obert i sincer amb tothom–, per tal de generar un consens ampli sobre com ha de ser l'espai de migdia i com s'integra dins del projecte educatiu del centre, tot establint, si cal, indicadors i objectius.

Per aquest motiu, s'inicia el present procés participatiu que permetrà definir, entre tots els agents implicats, com volem que sigui l'espai de migdia dels menjadors escolars.

La voluntat del Departament passa per incorporar totes les perspectives i tots els actors en el sí del procés participatiu perquè aportin propostes que facin de l'espai de migdia un model d'excel·lència i que ens permetin assolir un consens el més ampli possible per construir plegats la qualitat educativa, alimentària i de servei de l'espai de migdia.

El Departament posa sobre la taula documentació d'interès de la comunitat educativa i dels departaments de Salut i d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, donant retorn de l'històric treballat i de la situació en què ens trobem.

El procés participatiu està dividit en diverses fases. La primera fase, compresa entre maig i juliol, consistirà en un debat amb el sector, a través de sessions territorials –un mínim de 10–. Les entitats i organitzacions que internament vulguin participar del procés podran organitzar la seva pròpia sessió autogestionada i fer-nos arribar les seves propostes. En acabar aquesta fase el Departament d'Educació presentarà unes primeres conclusions del procés participatiu.

La segona fase, que es desenvoluparà durant la tardor per ajustar-se millor al calendari escolar, està adreçada als centres educatius, perquè a través de sessions autogestionades, incorporin la visió dels infants com a protagonistes de l'espai de migdia.

Així mateix, al llarg de tot el procés es podrà participar en el debat fent aportacions en línia en aquest portal.

Finalment, el Departament presentarà els resultats i el tancament del procés participatiu amb les conclusions definitives. En aquest moment també s'argumentaran els motius pels quals s'han incorporat o no les propostes rebudes, i es comunicarà per diferents canals a tots els agents implicats en el procés participatiu.

2. OBJECTIUS

Objectius generals:

- Tenir un **debat plural** en què es contrastin les diferents visions al voltant del model de menjadors escolars.
- **Definir les característiques** que hauria de tenir el model de **menjadors escolars**.
- **Proposar mesures** per assolir aquestes característiques, que estiguin dins els límits del debat, per a la seva eventual incorporació en diferents polítiques públiques (plans, manuals, pressuposts...).

Els eixos a debatre són 3:

- **L'espai de migdia en el projecte educatiu de centre.**
- **L'alimentació a l'espai de migdia.**
- **La qualitat i el model de gestió del servei de l'espai migdia.**

3. PROGRAMA DE LA SESSIÓ

1. Benvinguda i presentació de la sessió (plenari)(15')
2. Debat en grups (2 grups) (2h)
3. Conclusions, cloenda i qüestionari d'avaluació (plenari) (15')

4. DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

A la primera part de la sessió la Directora d'Acció Educativa del Consorci d'Educació de Barcelona Rosa Artigal, dona la benvinguda als assistents i presenta els objectius del procés participatiu, seguidament la representant de la Sub-direcció General de Participació Ciutadana, Elisa Valmaseda, presenta la metodologia i els diferents canals de participació.

A la segona part de la sessió, els assistents debaten els tres eixos establerts en el procés. En una primera part els participants argumenten punts forts i febles de l'actual model i a la segona part dinamitzats per la moderadora es passen a debatre els tres eixos vertebradors del procés: 1) L'espai de migdia en el projecte educatiu de centre; 2) L'alimentació a l'espai de migdia i 3) La qualitat del servei de l'espai de migdia. En aquest sentit, cada grup escull un portaveu que resumirà els consensos i dissensos derivats del debat.

Finalment, es reagrupen els assistents en sessió plenària, els portaveus posen en comú les noves propostes de criteris, es debaten i es realitza la cloenda amb el compromís d'enviar l'informe de la sessió als assistents i se'ls demana que omplin un breu qüestionari d'avaluació sobre la sessió.

5. PARTICIPANTS

A la sessió hi assisteixen 12 participants pertanyents a les següents entitats:

Entitats
AMPA Escola Parc del Guinardó
AMPA Eulàlia Bota
Associació Celíacs de Catalunya-Delegació de Mataró
Cuina Justa
Escola Fort Pienc
Escola Ítaca de Badalona
FaPaC
Fundació Probitas
FUNDAESPLAI
USTEC

6. CONCLUSIONS DEL DEBAT

Eix I: L'espai de migdia en el projecte educatiu de centres

Principals idees exposades als grups:

Idea principal	Aportacions
Espai de migdia com a espai d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - Coincideixen en concebre l'espai de migdia com un espai d'aprenentatge i emfasitzen que cal que es reconegui com a espai educatiu i es gestioni amb perspectiva pedagògica: coeducació, inclusió, disciplina positiva, etc. - Els principals aprenentatges destacats a treballar a l'espai de migdia: <ul style="list-style-type: none"> · Hàbits d'autonomia: relacionats amb l'alimentació. · Hàbits d'alimentació saludable. · Hàbits de relació social i convivència. · Aprenentatge de valors. · Educació ambiental: aprenentatge relacionat amb la sostenibilitat i el reciclatge. · Capacitat d'autonomia en la presa de decisions i d'autogestió en el temps de lleure i del menjador. - En algun cas es proposa que es canviï el codi de licitació que actualment s'assenyala que és "Serveis d'alimentació" per un que reflecteixi que és un servei educatiu.
Espai de migdia com a espai de lleure i descans	<ul style="list-style-type: none"> - Assenyalen que l'espai de lleure ha d'estar organitzat i dinamitzat, oferint alternatives d'espais i activitats i convidant a la participació. Valoren positivament la coexistència de joc lliure i joc incentivat, i altres activitats. Així mateix consideren que s'han de preveure activitats pels dies de pluja.
Espai d'interacció/ cohesió/ inclusió	<ul style="list-style-type: none"> - Destaquen la importància de l'espai de migdia com a espai d'interacció social entre l'alumnat de diferents edats i orígens que permet treballar la cohesió i la inclusió. - Consideren que s'han de dotar de recursos perquè l'alumnat amb necessitats educatives especials pugui gaudir de l'espai de migdia i es pugui parlar d'escoles inclusives.

Vinculació de l'espai de migdia al projecte educatiu	<ul style="list-style-type: none">- Emfasitzen que és necessària la integració entre el projecte educatiu de centre. <p>Per millorar l'actual situació proposen:</p> <ul style="list-style-type: none">· Elaborar un projecte educatiu del temps de migdia coherent amb el projecte educatiu de l'escola de manera que hi hagi continuïtat amb la perspectiva o metodologia educativa (ex.: resolució de conflictes, coeducació).· Disposar dels recursos de personal de l'horari lectiu (per ex.: vetlladors).· Incloure en l'avaluació de l'alumnat, la valoració de les competències assolides durant l'espai de migdia.· Participació de l'equip de professionals de l'espai de migdia a la jornada de portes obertes amb presència de tota la comunitat educativa.
---	--

Eix II: L'alimentació a l'espai de migdia

Principals idees exposades als grups:

Idea principal	Aportacions
Menú i procedència dels aliments	<ul style="list-style-type: none"> - En relació al tipus o procedència dels aliments coincideixen que cal apostar per: <ul style="list-style-type: none"> · Aliments de qualitat. · Aliments de proximitat. · Aliments de temporada. - Respecte als productes ecològics, més aviat consideren que s'ha de prioritzar la proximitat o la sostenibilitat al fet que sigui ecològic.
Resposta a les necessitats específiques	<ul style="list-style-type: none"> - L'atenció a les necessitats específiques per motius de salut és acceptada per tots els participants. En el cas de motius religiosos o ètics hi ha més diversitat d'opinions, per alguns també se n'ha de donar resposta mentre que altres consideren que per logística o recursos de personal pot ser difícil. En algun cas es proposa intentar agrupar aquestes variants en un únic menú perquè sigui més factible. - En el cas d'al·lèrgies i intoleràncies alguns emfasitzen que s'ha de garantir el compliment dels protocols per evitar intoxicacions i també procurar oferir menús variats i atractius.

Eix III: La qualitat i el model de gestió del servei a l'espai de migdia

Principals idees exposades als grups:

Idea principal	Aportacions
Indicadors de qualitat del servei/criteris proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> - En alguns casos es parla de possibles criteris de qualitat, entre els quals destaquen: <ul style="list-style-type: none"> · Alimentació de qualitat i adequada al nivell de desenvolupament, massa corporal i activitat física. · Projecte educatiu i de lleure a l'espai de migdia. · Formació del monitoratge i del personal de cuina o comptar amb personal qualificat. · Gestió sostenible, evitant utilitzar materials d'un sol ús, tot i que aquesta proposta crea cert dissens en algun cas per temes de seguretat. · Empreses d'economia social o que ofereixin bones condicions als seus treballadors. · Equipaments o materials que redueixin la contaminació acústica als menjadors.
Cuina pròpia	<ul style="list-style-type: none"> - Valoren positivament disposar de cuina pròpia perquè ho associen a alimentació més saludable. - Alguns proposen reobrir cuines i cantines que s'han tancat en els darrers anys o compartir la cuina entre diverses escoles properes.
Accessibilitat al servei/beques	<ul style="list-style-type: none"> - En general, defensen la gratuïtat del temps de migdia o que s'haurien de donar passes per assolir-la, ja que consideren que s'ha de garantir el dret a l'alimentació dels infants i per tant l'accessibilitat al servei a tot l'alumnat. - Alguns participants opinen que l'alumnat de secundària també ha de tenir accés a l'espai de migdia. - En relació a la gestió de les beques assenyalen que sovint les que no cobreixen el 100% són insuficients, per tant s'ha de revisar el sistema de beques.
Espai físic	<ul style="list-style-type: none"> - Defensen que els espais del temps de migdia han de complir uns criteris mínims: <ul style="list-style-type: none"> · Disposar d'espai suficient als menjadors pel volum d'alumnat. · Disposar d'espai suficient per al temps de lleure segons el volum d'alumnat.

<p>Perfil del personal educador i ràtios</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Quant a la formació del personal educador, es posen de manifest diferents idees: <ul style="list-style-type: none"> · Formació pedagògica en la resolució de conflictes, coeducació, inclusió, medicació. · Formació per dinamitzar el lleure. · Formació per saber detectar casos de risc o indicis de trastorns de la conducta alimentària i assetjament escolar. · Formació permanent i finançada per l'administració i que les hores de formació estiguessin contemplades dintre del sou. - En aquest sentit, consideren que també cal millorar el reconeixement social, les condicions econòmiques i l'estabilitat laboral d'aquests professionals. Alguns apunten que es podria ampliar la jornada laboral perquè desenvolupin altres activitats al centre (acollida, extraescolars). - En relació a les ràtios del personal educador, apunten que cal reduir i regular les ràtios actuals. Consideren que les ràtios han de tenir en compte l'alumnat amb necessitats educatives especials i preveure vetlladors o professionals específics.
<p>Intervenció/Rol dels agents</p>	<ul style="list-style-type: none"> - En relació a la gestió de l'espai de migdia, es posen de manifest diferents idees: <ul style="list-style-type: none"> · Posen de manifest l'important paper de les AMPAs en la gestió per donar qualitat al servei. Alguns consideren que es veuen obligats a agafar aquesta responsabilitat perquè l'espai funcioni adequadament, altres matisen que aquesta responsabilitat suposa un sobre esforç per les AMPAs. · Alguns participants proposen que l'administració es faci càrrec de la gestió i del finançament per assegurar l'equitat a totes les escoles. - Es defensa la constitució d'una comissió mixta de menjador a totes les escoles amb competències per prendre decisions. - Assenyalen que la coordinació entre tots els agents és necessària. Destaquen en especial la rellevància de la coordinació entre personal educador i professorat. També proposen coordinació entre el sector agrícola i educatiu per fer una proposta de país. - En relació al model de contractació aposten per un model que afavoreixi la gestió de proximitat, que beneficiï l'empresa local i petita.

	<ul style="list-style-type: none">- Hi ha acord en què l'administració ha de tenir un paper regulador, en temes com:<ul style="list-style-type: none">· La titulació o formació del personal educador de l'espai de migdia i del personal de cuina.· Les ràtios del personal educador i personal de cuina.· L'alimentació. Posen èmfasi en el fet que les recomanacions de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT) siguin d'obligat compliment.· Atenció a les necessitats específiques.· Revisió del preu, per tal que permeti contractar personal qualificat, oferir productes de proximitat i disminuir les ràtios; entenent que la despesa l'ha d'assumir l'administració.· Procés de supervisió que estigui regulat i establert i que les empreses imputades no puguin continuar a presentar-se a licitacions.· Definir l'estament responsable del manteniment de les infraestructures i equipaments que s'utilitzen a l'espai de migdia.
--	---

7. RESULTATS DEL QÜESTIONARI D'AVUACIÓ DE LA SESSIÓ

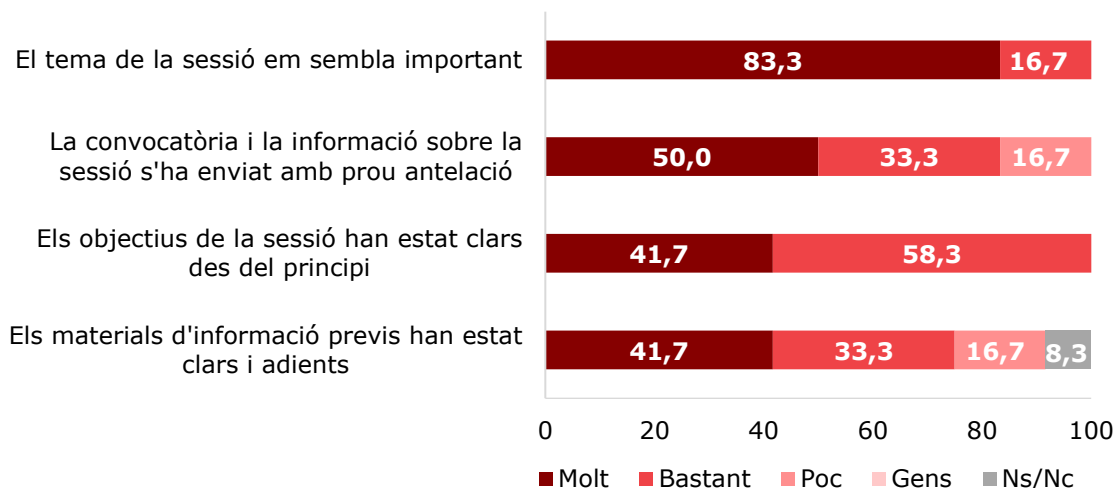
En aquest apartat es presenten els resultats de les enquestes d'avaluació realitzades al final de la sessió del 26 de juny a Barcelona. Varen respondre l'enquesta 12 dels 12 assistents a la sessió.

L'avaluació s'ha realitzat mitjançant un qüestionari anònim que consta de dues parts, una primera part de perfil dels assistents i una segona part on s'inclouen una sèrie d'enunciats, formulats en positiu, i es demana als assistents que valorin el seu grau d'acord amb els mateixos. Per tant, aquells que assenyalen les opcions de "molt" i "bastant" mostren una visió positiva dels diferents aspectes i els que assenyalen les opcions de "poc" o "gens" una visió negativa o de manca d'adequació.

En general, la valoració de la preparació de la sessió és satisfactòria. L'aspecte més ben valorat és la importància del tema de la sessió (el 83,3% dels participants està molt d'acord amb l'enunciat). A continuació, se situa la satisfacció amb la claredat dels objectius de la sessió des del principi.

L'enviament de la convocatòria amb prou antelació i la claredat i l'adequació dels materials d'informació previs també reben una valoració majoritàriament positiva tot i que hi ha 2 assistents (16,7%) que mostren cert descontent.

Valoració de la preparació de la sessió (% acord)

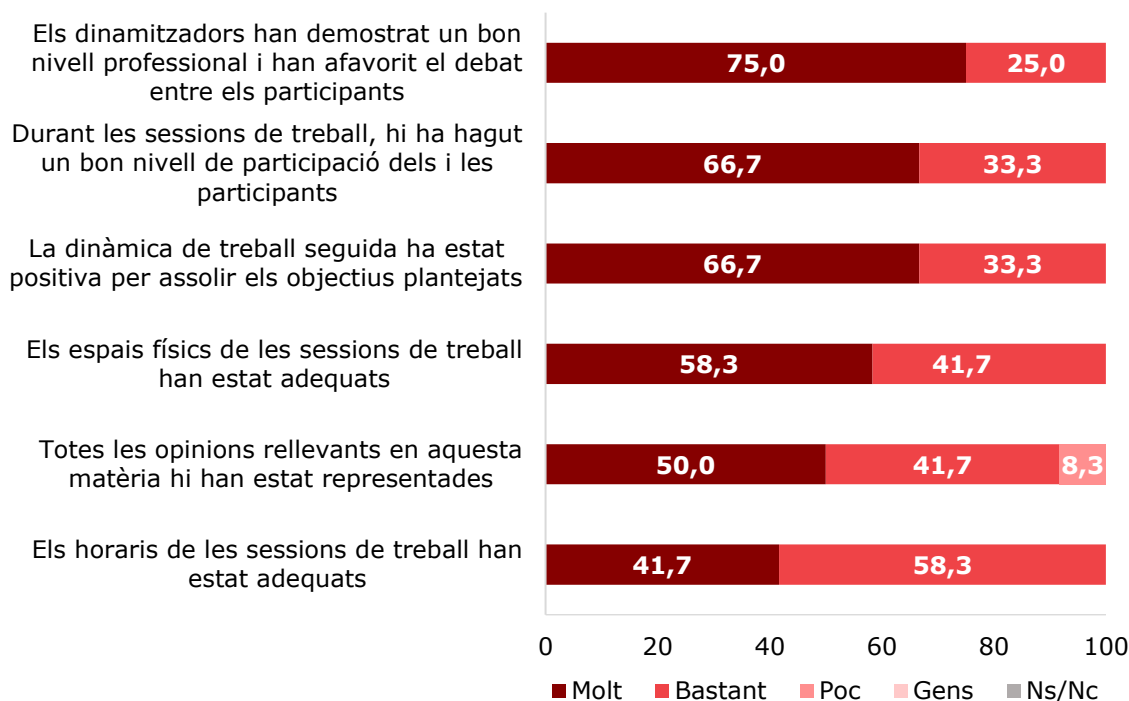

Base: 12 participants

La valoració relativa a l'execució de les sessions és molt bona pel que fa a la professionalitat de les dinamitzadores. També perceben de manera força positiva el bon nivell de participació i la dinàmica de treball seguida per assolir els objectius.

Pel que fa a l'adequació d'espais físics i dels horaris de les sessions la valoració també és bona. La representació de totes les opinions és l'únic aspecte en què una persona es mostra en desacord amb l'enunciat.

Valoració sobre l'execució de les sessions i els tallers participatius (% acord)

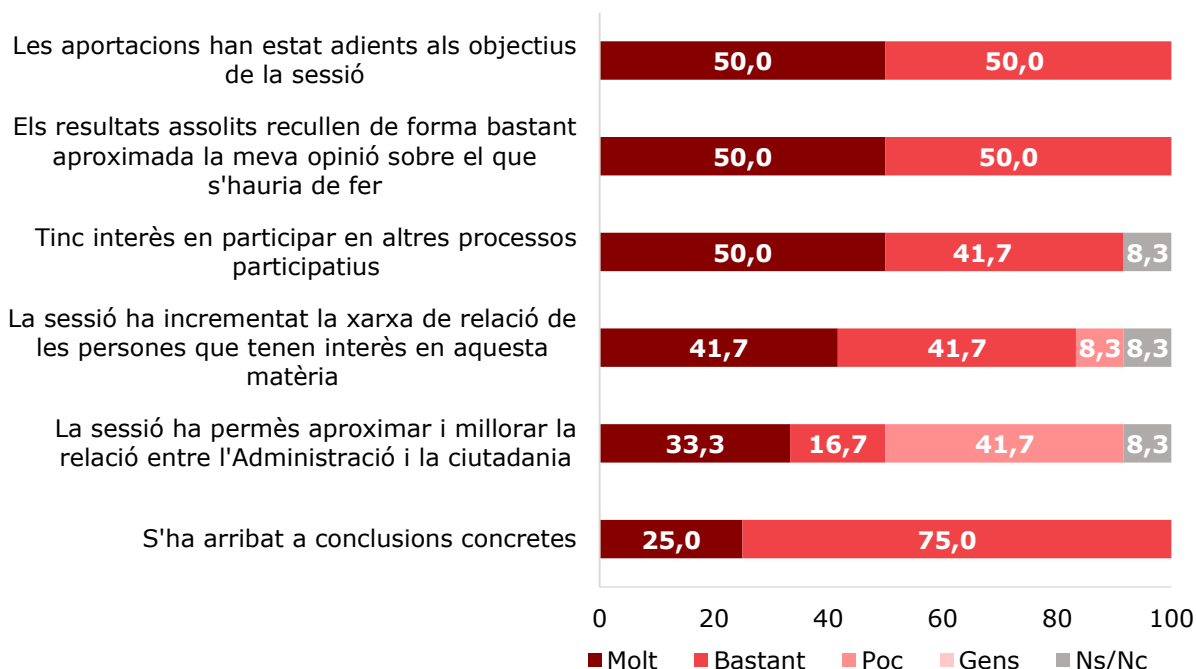
Base: 12 participants

Pel que fa a les expectatives, els aspectes millor valorats fan referència al fet que les aportacions han estat adients als objectius de la sessió i a què els resultats recullen la pròpia opinió.

També destaca una valoració positiva de l'interès a participar en altres processos participatius, la percepció de l'increment de la xarxa de relació entre persones interessades en el tema (excepte pel desacord mostrat per una persona) i de què s'ha arribat a conclusions concretes.

L'aproximació i millora de la relació entre Administració i la ciutadania és l'aspecte on es posa de manifest una opinió més crítica, el 41,7% (5 participants) es mostra en desacord amb l'enunciat.

Valoració sobre les expectatives dels resultats de la sessió (% acord)

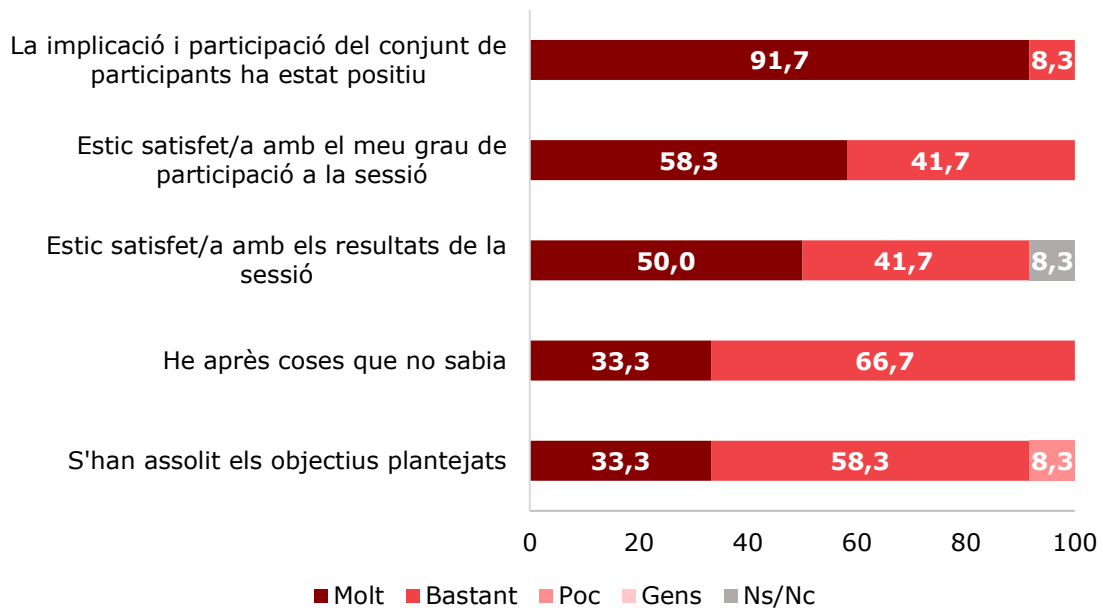
Base: 12 participants

La valoració general de la sessió és bona, l'aspecte millor valorat és la implicació i participació positiva del conjunt de participants.

Adicionalment, els assistents es mostren satisfets amb el grau de participació propi i el resultats de la sessió.

També cal destacar que tots els participants estan molt o bastant d'acord amb la idea d'haver adquirit nous coneixements i tots excepte un (8,3%) en relació a haver assolit els objectius plantejats.

Valoració general (% acord)

Base: 12 participants